Anul VII. Arad, Sâmbătă 22 Februarie (7 Martie) 1903 Nr. 35

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-utcza nr. 20.

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . 20 cor.
pe 1/2 an . . . 10 „
pe 1/4 an . . . 5 „
pe o lună . . . 2 „
N-rii de Duminecă pe an 4 coroane.
Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-utcza nr. 20

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancate nu se primesc

Anul VII. Numĕr de Duminecă Nr. 8

Puterea Românilor.

Duminecă, la 1 Martie n., în istorica sală a Reduteĭ din Cluj, unde înainte cu nouă anĭ presidentul partiduluĭ național spusese judecătorilor maghiarĭ că *existența unuĭ popor nu se discută, ci ea se afirmă*, badea *George Pop de Basescĭ*, fruntaș încărunțit în lupte pentru drepturile neamuluĭ românesc, a ținut o vorbire. Il ascultau, ca în biserică, Românĭ sosițĭ la Cluj din toate părțile țerĭĭ. Venițĭ anume să petreacă, la concertul și balul arangeat de tinerimea universitară română din Cluj.

E însă vieața noastră, a Românilor de sub stăpânirea maghiară, întocmită așa fel, încât și la petrecerĭ trebue să ne luăm vreme a vorbi de afacerĭ prea serioase. Ba aproape am ajuns că numaĭ la asemenĭ prilejurĭ maĭ putem să spunem ce ne apasă sufletul, căcĭ alte întruniri nu ni se dă voie să ținem.

Trebuia decĭ ca anume badea George să vorbească, pentru-că dintre noĭ toțĭ, el era maĭ bătrân, el a luat parte la lupte maĭ multe și prin urmare știe bine cum am trăit în trecut și întru cât am propășit până în vremurile de față.

... Trăim zile grele, a zis badea George. E atâta putere de vieață însă în poporul românesc, încât în ciuda greutăților ce l'au apăsat în toate vremurile, *a dat înainte*...

Și ca să dovedească aceasta, a arătat *ce* și *câți* eram în trecut și cum stăm azĭ. Ni-a povestit adică înduioșător ce vorbise odată cu Barițiu, marele dascăl al neamuluĭ românesc.... A fost nainte de aceasta cu un pĕtrar de veac, la o adunare a Asociațiuneĭ, ținută în Selagiu. Venise vorba de suferințele și starea înapoiată a poporuluĭ român.... Să nu ne plângem, a zis Barițiu, ci să dăm mulțumită luĭ Dumnezeu că suntem cum suntem, că Doamne rĕu a maĭ fost în trecut și e minune ce am ajuns...

Și i-a povestit Barițiu cum »Gazeta« la început, nainte de 1848, avea abea vre o 200 abonenți... In tot Selagiul 2, zi *doĭ!* Atâta eram de seracĭ în oamenĭ cu știință de carte. Azĭ însă avem *zecĭ de miĭ* Românĭ carĭ cetesc și au abonate foĭ. Azĭ avem sute multe de Românĭ cu învĕțătură înaltă. La universitatea din Cluj sunt, de pildă, vre-o 200 tinerĭ românĭ, pe când nainte numaĭ cu 10—15 anĭ abea erau 50—60 ba nainte cu un pĕtrar de veac nu erau maĭ mulți de cât 10—15.

... Ear *puterea noastră voĭ sunteți, tinerii cu învĕțătură de carte*, — a zis badea George îndreptând privirea asupra mândreĭ cete de tinerĭ carĭ îl înconjurau — voĭ carĭ azĭ mâne veți fi chemați să ajungeți conducĕtoriĭ fireștĭ aĭ poporuluĭ. Dela voĭ își așteaptă neamul mântuirea, căcĭ voĭ sunteți făclia care să luminați poporul împilat. Noĭ bĕtrânii, în mânile voastre lăsăm soartea neamuluĭ românesc și o lăsăm cu atât maĭ mângăiați, cu cât din an în an vedem că sporește numĕrul voinicilor.

Bine înțeles că vorbele bĕtrânuluĭ dar cu inima în vecĭ tineră badea George au deșteptat însuflețire în toțĭ ceĭ de față.

Căcĭ mare adevĕr a grăit badea George. N'avem adică de ce să ne amărim și cu atât maĭ puțin să desnădăjduim noĭ Românii, orĭ câte rele dau peste noĭ. *Fost-a și maĭ rĕu*, dar *tot am dat înainte!* Nu ne vom lăsa decĭ nicĭ d'aci încolo... Ni-am susținut legea și limba pe când episcopiĭ nostri atârnau dela bunul plac al calvinilor, când școlĭ n'aveam de fel ear bisericĭ ca vaĭ de ele, când dacă se și ivea printre noĭ unul cu minte maĭ ageră, Ungurii iute puneau mâna pe el și făcêndu-l »nemeș«, îl topeau în sinul lor... Cum să ne temem decĭ azĭ, când avem episcopate în rînduială, școlĭ de tot felul, bărbațĭ luminațĭ o oștire întreagă, bănci puternice și popor care tot maĭ tare aleargă spre isvorul cunoștinţeĭ binelui?..

Căcĭ, la urma urmelor, popoarele în vremurile de azĭ nu pier sub greutatea isbiturilor dușmane, ci dacă este putere de vieață într'însele, dacă în fața uneltirilor de tot felul pot să opună virtuțĭ bărbătesti, sta-vor împotriva a celor maĭ cumplite valurĭ.

Nu ne vom muia decĭ, nicĭ vom da îndărăt, ci umĕr la umĕr sta-vom împotriva tuturor relelor și oțelindu-ne *în școlĭ*, croi-ne-vom cu bărbăție soarte maĭ fericită și loc de cinste între neamurile din patrie.

Russu Șirianu.

Curia *din Budapesta, în ședința eĭ dela 4 c. n.* a schimbat *osânda ce tribunalul dela Mureș-Oșorheiu adusese în procesul pornit de procuror împotriva profesoruluĭ din Brașov Dr. Eugen Lassel, căruia pentru un articol publicat în »Kronstädter Zeitung« i-se dase 2 lunĭ temniță și 300 coroane amendă.*

Făcênd apel la Curie, secția I a acesteia a judecat Mercurĭ și în urma referadeĭ luĭ Tarnay János, a iertat temnița și l-a lăsat pedepsit numaĭ în banĭ.

Să vedem însă ce va face Curia în procesul »Tribuneĭ«...

*

Germaniĭ austriacĭ împotriva Ungurilor. *In ședința dela 4 Martie a Reichsrathuluĭ din Viena deputatul Schönerer a interpelat pe Dr. Körber asupra prigonirilor la carĭ sunt expușĭ Nemțiĭ din Ungaria. Cu acest prilej Schönerer a ținut o vorbire aspră, arătênd cum îndeosebĭ publiciștiĭ germanĭ sunt luațĭ la țintă de procurorii maghiarĭ. Intre altele a zis că Ungurii în această pornire a lor sunt spriginiți de — Francezĭ!*

*

Presa maghiară *e supărată foc pe Schönerer, care în interpelarea sa a cerut ca primul ministru austriac să roage pe Impĕratul să intervină în favorul Germanilor asupriți de Unguri. Toate ziarele maghiare scriu articole violente contra luĭ Schönerer, pe care sunt cu atât maĭ supărate, cu cât cele spuse de Schönerer despre Unguri sunt reproduse de toate ziarele din Austria și Germania.*

*

Delegațiunile. *„Narodni Listi“ are știrea, că guvernele au hotărît amânarea delegațiunilor pe Noemvrie. Asta din causa, că guvernul ungurescș și deputații n'ar putea lua parte la delegațiunĭ din pricina încurcăturilor parlamentare din Budapesta.*

*

Kossuthiștii din Bihor nu se lasă, *ci pentru a face să pună cu orĭ-ce chip mâna pe cercul Ceica, — au atacat acum mandalul de deputat. Protestul împotriva alegerii se întemeiază pe abusurĭ săvîrșite: s'ar fi dus oamenii cu sila la vot, s'ar fi oprit voturile opoziției și așa maĭ departe, lucrurĭ ce tot cu atâta drept pot să spună și guvernamentaliĭ despre oposanți.*

Impotriva Impĕratuluĭ...

Se știe că Barabás Béla, deputatul kossuthist a vorbit în Dietă în contra Impĕratuluĭ Austriei, *care este însă și Rege al Ungarieĭ. L'a învinuit că ține cu Nemțiĭ înspre paguba Ungurilor.*

D'atuncĭ pare-că și alțĭ Ungurĭ și-au luat cutezanța să vorbească împotriva M. Sale. Astfel „Alkotmány“ dela 4 Martie n. reproduce din „Pesti Napló“ o notiță din care resultă că Duminecă, cu prilejul adunariĭ ce s'a ținut în Budapesta împotriva nouilor sarcinĭ militare, Eötvös Károly, alt fruntaș kossuthist, a vorbit și el la adresa Caseĭ domnitoare așa fel, încât oficerul de poliție a atras atenția presidentuluĭ Vázsonyi (Weisfeld) Vilmos asupra cuvintelor luĭ Eötvös zicênd să-'l îndrume la ordine. Dar acesta n'a voit, zicênd că Eötvös va rĕspunde el orĭ și unde pentru cele ce vorbește. Oficeriul a zis atuncĭ că va face arătare pentru a se porni proces de lesă majestate.

Tot împotriva M. Sale este a se socoti îndreptată și adunarea mare ce se va ține Duminecă în Budapesta. Se va vorbi împotriva nouilor cererĭ militare și seara lume multă se va aduna să demonstreze pe cheiul Dunării, în fața palatului regal, să vadă și s'audă și M. Sa ce face și zice — „adevĕratul popor“... „Alkotmány“ observă însă că acest „adevĕrat vopor“ care nu vrea să știe de miliție sunt — Ovreiĭ, căcĭ și demonstrația de Duminică se va face sub patronagiul „democraților“ presidiați de Vázsonyi, carĭ toțĭ sunt Ovreĭ. Și se miră că partidul kossuthist se pune sub patronagiul Jidanilor, zicênd: „Eĭ bine, rolul acesta parte ridicol parte îngrijitor nu se potrivește oamenilor serioșĭ“...

Dar când au făcut kossuthștii politică serioasă?

Doliul Cehilor.

Vechiul conducător al partiduluĭ național ceh, bărbatul care jumĕtate de veac fu fruntașul recunoscut al poporuluĭ ceh, octogenarul Dr. Francisc *Rieger* a murit.

Moartea luĭ aduce asupra Cehilor durere mare. Căcĭ Francisc Rieger a fost cea maĭ strălucită ilustrațiune a poporuluĭ ceh.

A esercitat influință mare în cercurile hotărîtoare ale Monarchieĭ și și-a câștigat merite neperitoare în luptele Cehilor pentru poporul sĕu oropsit.

Francisc Rieger s'a născut în 1818 în Semil în munțiĭ Iser. După terminarea studiilor gimnasiale a cercetat universitatea din Viena și Praga, luând doctoratul în științele juridice. Pentru evenimentele din Martie și-a curmat călătoria din Italia. La reîntoarcere în Viena s'a întâlnit cu deputația din Praga trimisă pentru-ca să pertracteze cu ministerul Pillrsdorf. Textul ceh al patenteĭ din 1848 a ieșit din peana luĭ. De aci încolo s'a consacrat esclusiv politiceĭ. A fost unul din convocătoriĭ congresuluĭ din Praga. A fost membru guvernuluĭ provincial din 29 Maiu care trebuia să pertracteze cu împĕratul Ferdinand.

La anul 1850 părăsește arma politică și trăește retras, ocupêndu-se de știință și literatură. Nu peste mult timp a devenit intendantul teatruluĭ din Praga. Activitățiĭ luĭ neobosite i-se poate atribui starea înfloritoare a teatruluĭ ceh. In anul 1859 a început uriașa sa operă enciclopedică scriind în acelaș timp un lung ciclu de articole politice în ziarul »*Nord*« din Bruxela, carĭ au apărut maĭ târziu și în broșură sub titlul: »*Les slaves d'Autriche*«.

La alegerile pentru Dieta provincială cehă din 1861 a desfășurat o agitație extraordinară. In 16 Aprilie a fost ales membru al comisiuniĭ provinciale.

Programul sĕu *federalist* desfășurat în Reichsrath singur el ca să atenueze ostilitățile în contra persoaneĭ sale, l-a botezat anticentralist. Când Cehiĭ s'au retras din sesiune a doua a parlamentuluĭ, retragerea aceasta demonstrativă Rieger a adus-o la cunoștința presidiuluĭ. Dela 1863 până la 1879 a ținut *pasivitatea* aceasta a Cehilor față de Reichsrath și în intervalul acesta s'au ascuțit maĭ ales contraste naționaliste în Austria. In 1868 Cehiĭ și-au formulat pretensiunile pe basa de drept de stat. Intre subscriitoriĭ acestuĭ program era și Rieger.

Intr'astea se acredita însă tot maĭ mult convingerea, că pasivitatea nu numaĭ foloase nu aduce ci este de adreptul păgubitoare. Rieger împreună cu soțiĭ sĕĭ de principiĭ întâiu au luat parte la desbaterile Dieteĭ provinciale și apoi sub ministerul Taaffe au intrat și în Reichsrath.

Activitatea ce s'a început atuncĭ a durat pe timpul a douĕ sesiunĭ. In 1887 s'a dat pe față prima resistență în contra politiceĭ cehilor bĕtrânĭ. In 1891 au triumfat deja pe întreaga linie principiile cehilor tinerĭ. Nicĭ Dr. Rieger nu a maĭ aflat cerc care să-ĭ dee mandat și atuncĭ a fost numit membru în casa seniorilor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Jubileul Papei Leon XIII.

Marți a avut loc la Roma serbarea aniversarului Papeĭ Leon XIII.

După ora 11 dimineața Papa înconjurat ne nobiliĭ Curțeĭ Papale, s'a coborât în biserica San-Petru, unde se aflau 50 de miĭ de invitați și a fost primit cu viuĭ aclamațiĭ.

Papa arătá foate bine și zâmbia, dând bine cuvêntarea.

A stat în biserică la ora 1 și 15 m. și a eșit în mijlocul unor nouĭ manifestațiĭ.

La toate bisericile din Roma au sunat clopotele într'una dela ora 11 până la ora 1.

Pe piața San-Petru, soldațiĭ italienĭ formau cordoane.

Mercurĭ seară au fost marĭ iluminațiĭ în onoarea Papeĭ Leon XIII, care împlinește 93 de anĭ.

La ceremonia dela San-Petru asistau 44 de cardinalĭ, maĭ mulțĭ principĭ străinĭ printre carĭ prințul Mirko al Montenegruluĭ, fratele Regineĭ Italieĭ, miniștriĭ și ambasadoriĭ acreditațĭ pe lângă Papa.

*

Iubileul Papeĭ Leo XIII la Beiuș. Marțĭ, în 3 Febr. n. școalele gr. cat. din Beiuș au serbat cu deosebită pompă a 25 aniversare a încoronăriĭ de pontifice roman a S. S. Papeĭ *Leo XIII.* Dimineața la 9 ore s'a oficiat în biserica gr. cat. serviciu divin împreunat cu doxologia cea mare, la care a asistat corpul profesoral cu tinerimea școlară gr. cat. După serviciul divin s'a aranjat în sala cea mare de gimnastică o frumoasă festivitate școlară după următorul program:

1. *Marșul Transilvaniei*, cor instrumental cl. VII. gimn.
2. *Cuvênt de deschidere*, de prof. catechet Ilie *Stan.*
3. *Imn papal*, esec. de corul vocal.
4. *Odă ocasională*, decl. de autorul Victor *Bîrlea*, cl. VIII gimn.
5. *Priveghitoarea*, de Ivanoviciĭ, corul orchestral cl. VII. gimn.
6. *Aprețiarea meritelor S. S. Leo XIII*, disertațiune de M. *Șerban*, clasa VIII gimn.
7. *Ad multos annos*, cor vocal.
8. *A szentek unokáihoz*, poesie de G Mindszenty, declamată de A. *Kilner*, clasa VIII gimn.
9. *Poutpouri românesc*, orchestra cl. VII. gimn.
10. *Delicta maiorum*, odă de Horațiu, decl. de A. *Berényi*, cl. VII gimn.
11. *Hora junilor* de Musicescu, cor vocal.
12. *Heil Caesar dir*, de Gerock, decl. de I. *Dan*, cl. VIII gimn.
13. *Mulți anĭ* de Fejérváry cor vocal.
14. *Marș festiv* de Marĕșan, esec. de orchestra cl. VII. gimn.

Uraganele.

După telegramele sosite din orașele La Rochelle, Brest și Bordeaux, în Franța, se semnalează tempeste violente, carĭ au luat în unele momente proporțiunile de ciclon și uragan, însoțite de ploae cu grindină.

Acoperișurile și coșurile dela case, cablurile electrice au fost smulse. Pagubele sunt însemnate.

In largul măriĭ, la Rochelle, un mare vas necunoscut, s'a rĕsturnat din causa furtuneĭ de pe mare.

O telegramă sosită din Hamburg, semnalează scufundarea vaporuluĭ englez „Cambrian-Prince" în marea Norduluĭ. In timpul tempesteĭ 23 de oamenĭ s'au înecat. Numaĭ tâmplarul bastimentuluĭ a scăpat.

Din Neapole se anunță că s'a deslănțuit și acolo o tempestă foarte furioasă.

Funcționarea tramwaelor și telefoanelor a fost întreruptă.

O descărcare electrică a căzut asupra yachtuluĭ austriac „Veglia", ucizênd un marinar. Yachtul este al luĭ Nataniel Rotschild, care se află bolnav pe bordul aceluĭ yacht.

O barcă a fost rĕsturnată. Echipagiul eĭ s'a înecat.

Despre furtunile din Anglia să scriu următoarele detaile: Uraganul a ruinat mulțime de edificiĭ și pe mare înoată o mulțime de corperșe aduse de vênt. In Athlona, vêntul a rĕsturnat hornul dela o fabrică, care a sdrobit întreg edificiul și toate mașinăriile.

Un tren accelerat, ajungênd la un pod, mașinistul a băgat de seamă că sîrmile dela telegraf erau rupte și aruncate și pe șine. — A oprit trenul, — atuncĭ însă vêntul 'l-a rĕsturnat. O mulțime de morțĭ. — Ceĭ carĭ au eșit de sub ruini au fost suflațĭ de vênt în rîu. In Helinead s'a prăbușit catedrala. In portul Schield, vêntul a lovit treĭ vapoare de olaltă causându-le marĭ stricăciunĭ. — Sîrmele telegrafice și telefon au fost ruinate total.

Scrisoare din Sibiiu.

— Prroducțiunea meseriașilor românĭ și încă ceva. —

— 2 Martie.

Domnule Redactor,

Nu-ĭ adevĕrat, că noĭ sibiieniĭ amĭ fi căzut în poltronismul bĕtrânesc.

E vieață la noĭ. Vină și cu haznă.

Păcătuește amarnic cel ce așterne mohorala pesimismuluĭ peste semnul primăvăratec din Sibiiu.

Să smulgem în sborul condeiuluĭ, nainte de a ajunge la obiect, câte-va evenimente din apropiatul trecut, și să ilustrăm cu afirmația asta.

Se împlinește anul decând, în numele despărțămêntuluĭ Astreĭ, „plecat-au nouă din Sibiiu — la Cristian", pentru-ca făclii să împartă, lumină să împrăștie în bezna Cristianilor.

Ne aducem aminte din „Telegraful" de atuncĭ, că excursia s'a făcut cu scop, ca părintele archidiacon și asesor Dr. Miron Cristea (involantar mi se îmbulzește aci întrebarea: e *canonic* oare ca un *diacon* să judece, ca *asesor bisericesc*, asupra sorțiĭ *presbiterilor?...*) să cuvinteze poporuluĭ despre *beție*, ear păr. asesor *N. Ivan* să țină un potporiu practic. Dictum, factum. Domniĭ aceștia s'au ușurat de datorie. Ear despărțĕmêntul gând bun a luat, ca să pună la cale cât maĭ dese excursiĭ de felul acesta. *Dictum* și aci, dar la *factum* și la desele excursiĭ n'am ajuns încă de un an de zile.

Eĭ, a fost îmbuibare domnească, flacără de câlțĭ, — zic iubitoriĭ de banalitățĭ.

Aș vrea însă, să gâcesc gândul dniĭor Comșa și Tordășean în treaba asta, pentru carĭ știu că adunările de felul ăsta — adecă ceva maĭ cu forfoiu și maĭ cu haznă — sunt lucrurĭ de toate zilele, floare în pălărie...

Denique, dobânda plimbăriĭ dela Cristian se rezumă în: o cazanie despre beție, tipărită paremi se pe spesele Astreĭ, și înmulțirea productelor literare ale d-luĭ Dr. Cristea cu un nou volum...

Și asta încă e ceva.

Intr'aceea, luând pildă dela fiĭcă, s'a socotit și maica Astra, și s'a așternut pe lucru. A conchemat *secțiile culturale* la un sfat monstru.

Și s'a adunat elita intelectuală românească din Ardeal și Ungaria și părțile adnexate, și au muncit muncă care să le ajungă pentru câți-va anĭ.

Lupta s'a dat în jurul *ortografieĭ*. Areopagul mințiĭ era încins, în aceste ore sfinte în flacăra învoltă a nobileĭ emulațiĭ spre lumină. Convingerile de competență se încrucișau, ideile scăpărau în aer, încât pe subțirelul — dar plinul de articole și rădăcinĭ gramaticale — domn Marienescu erau să-l vînture din sală.

In sfîrșit au dres eĭ ortografia. Au cărtit-o, au ciopârtit-o, au „uniformisat-o". Au asudat năprasnic două *) — treĭ zile, până-ce la urmă și-a dat dubu'.

Astăzĭ e pace în strada Moriĭ și liniște neturburată în chaosul ortografieĭ...

Eĭ, și dacă maĭ adaugem aci fenomenul „tour de force" al „Concordieĭ", apoĭ lanțul *petrecaniilor* „neuniformisate" ale intelectualilor noștri, etc. (uit cu intenție *exposiția* industrială din toamnă, pentru că aceia și alte isprăvurĭ uriașe de felul acelela, nu sunt vrednicia noastră, a celor de vită pergamentală), — ne putem convinge că sgomotos a fost anul rĕposat în Domnul, și febrilă și folositoare mișcare culturală se desvoltă și azĭ în clasa sus pusă din Sibiiu.

Dar să nu ne avîntăm în ofere vertiginoase. Am fotografiat aci acest mănunchiu de întâmplărĭ numaĭ ca o reflecție la cărtirile schepticilor...

Să rĕmânem decĭ la calibre nepretențioase. Intenția mea de astădată e o modestă dare de seamă asupra uneĭ modeste dar prețioase manifestărĭ culturale sibiiene maĭ recente.

*

Imĭ place mult să iau parte la petrecerile meseriașilor noștri. Imĭ place pentru că aicĭ întâlnesc *sinceritate, modestie, intenții neprihănite, perseveranță* neînfrântă în calea apucată. Nu spoiala, nu sclifoseliĭ gureșe, nu farafasticurĭ, nu foc de pae. Nimic forțat, nimic meșteșugit în ținuta meșteșugarilor noștrĭ.

Eĭ fac ce fac nu pentru ochiĭ lumii ci pentru trebuințele lor sufletești.

S'au început adevĕratele lor mișcărĭ sociale nainte cu vr'o 5—6 anĭ, și astăzi același avênt, același entusiasm gradat și nefalsificat în întreprinderile lor, ca la început.

Pentru omul de bine e deliciu a asista la o petrecanie meseriească.

Iată ce drăguță a fost și producția din 28 Februarie n.

O sală mare tixită de fețe sărbătorești, radioase, îmbujorate. Românĭ și româncuțe frumos gătite, dornicĭ toțĭ de nițică elevație sufletească. Dela mesele din frunte, figurĭ maĭ grave din clasa „haute-volée"-uluĭ. O familie mare curată în gândurĭ, nobilă în porniri.

Colo în vălmășeala din mijloc împarte sfaturĭ, încasează laude, și gologani cu pălăria, tata și sufletul meseriașilor, presidentul *Tordășeanu.*

O fire cu adevĕrat fericită presidentul ăsta. Muncește cât 20, și nu trage plată cât un pătrar de burtă verde. Și to ușĭ vecinic senin, vecinic șugubeț, vecinic nesaturat de muncă și de iscodeli folositoare nației. E fără păreche în treburile sale. Măcar-că paremi se drumul vieței nu i e fost nici-odată cu flori de crin împodobit...

In sală liniște. Pe scenă se desemnează o cununiă de coriști și coriste drăgalașe, în portul național care-'ți vîră farmec în gâdiliciu și mândrie la inimă.

O cântare frumoasă. Apoi altele și altele. Ear la urmă cuplete, cântate de tenoristul reuniuniĭ, dl N. Ișan.

Au plăcut toate. Au fost aclamațĭ, coriștii soliștii și dirigentul C. Popa.

Urmează apoi teatru.

In lipsa altor producte dramatice românești moderne și potrivite, diletanții noștri — haĭ să le zicem așa — și-au luat scăparea earăși la magazinul nesecat a luĭ Alexandri. Au jucat pe *„Jorgu dela Sadagura"*. Și l-au jucat cu rutină de actori.

Nu e primul loc acesta pentru dînșii, și nici al doilea. Nu știu al câte-lea e. Ni au dovedit eĭ de atâtea orĭ, că știu presta cu bravură lucrurĭ și maĭ grele. Ei, și ce laude să le mai aduc?

Domnuluĭ *Axente* i-am spus demult, că cocoana Thalia e îndrăgostită foc în dînsul. Băiat chipeș, vorbă dulce mișcări naturale, joc leger, pătrunderea piesei — iată armele cu carĭ se poate mândri dl Axente. In rola luĭ *Iorgu* a fost și acum „figură de cabinet", ca as-i tratez cu termeni de actorilor profesioniști.

Aceeași măsură de recunoștință i se cuvine și d-luĭ *N. Bratu,* care în role dramatice, mai ales de țăranĭ sfătoșĭ și cumințĭ sau năcăjiți s'au obidițĭ, e neîntrecut. Domnul Bratu joacă cu studiu și vorbește respicat.

Vechĭ cunoștințe ne sunt și amabilele domnișoare E. *Baciu* și E. *Vintilă.* Si foarte bine au făcut o și domniĭ G. *Săsărman* și N. *Neagoe.*

In sfîrșit nu e loc aci ca să-'ĭ apreciez îndeosebĭ pe toțĭ. Ii pomenesc numaĭ cu numele și pe ceĭalalțĭ domnĭ carĭ toțĭ și-au interpretat bine rolele mai micĭ: *I. Cărătuș, N. Bulea, I. Baciu, N. Russu, D. Jurca,* și *I. Părău.*

După producție s'a încins o mândreță de joc, cu voie bună, lucru mare. Și s'au aprins și bĕtrâniĭ, și s'au aruncat în joc, la una de alea *mĕrunte,* și o rupeau de-'țĭ creștea inima vĕzêndu-'ĭ. Se iviau zorile zileĭ când s'au împrăștiat toțĭ pe la căminele lor, pentru ca maĭ cu inimă să se aștearnă earăși pe munca aducătoare de pâne zilnică.

Iac'așa își petrec meseriașiĭ noștri. Cu pregătirĭ ostenitoare, cu *dragoste nefățărită, cu bună înțelegere, cu ambiție nobilă.*

Așa se face apoi, că dobânda morală a petrecerilor și seratelor lor, e perfectă. Cea materială asișderea.

Cu chipul acesta se închiagă *clasa de mijloc.* Prin astfel de muncă se cumpĕră *case proprii,* se creează *fondurile,* se fac *expozițiile* de faima celei din toamnă.

Faceți, domnilor cărturarĭ și D-voastră așa și vețĭ binemerita pentru neam.

Remi.

*) Domnule Dr. Blaga, cum să scriĭ vorba asta: două, donĕ, doue, doŭă, doauă, doauĕ, doaue, doaŭă, dóuă, dónĕ, dóue, dóŭă, etc.? O pot greși în vr'o 30 de chipurĭ. Ear în studiul d-tale n'am găsit-o „unifomisată"

Preot harnic.

In zilele aceste am fost prin comuna *Olcea.* La prima vedere observĭ, că e un fel de comună în reculegere, cam așa ca și comuna *Sărăceni* a luĭ I. Slaviciĭ care la străduința înțeleptuluĭ și harniculuĭ preot a ajuns la bună stare.

Când actualul preot *Vasilie Leucuța* s'a instalat în această comună a aflat o biserică slabă; azĭ te uițĭ cu mândrie la dînsa, școală, casă parochială ca în palmă. Azĭ comuna are o școală modernă și o casă parochială comotă.

Ear dacă întrebĭ pe oameniĭ din sat și jur, că din ce s'au zidit aceste edificiĭ, ți-se rĕspunde, că nu știu, poate că din *măgăsina parochială.*

La anul 1877 părintele Vasilie Leucuța avu fericita idee să înființeze această magasină, ca din contribuirile benevole să-'și provadă cu institutiĭ culturale bisericeștĭ comuna.

Ideia s'a întrupat și de atuncĭ comuna bisericească română din Olcea nu maĭ duce lipsă în cele bisericeștĭ școlare; pocăițĭ și socialiștiĭ pe aicĭ nu prind rădăcină.

Biserica e plină de credincioșĭ și nu are supărare nimenĭ pe preotul, dar cățĭ toțĭ îl stimează.

Lucrările susamintite trec peste suma de 7000 de coroane și comuna bisericească *nu are un singur filer datorie.*

Colegĭ, stimați-l pe preotul Leucuța și învĕțațĭ dela dînsul!

Idomeneus.

ULTIME ȘTIRI.

Nantes, 5 Martie. Un vapor mare care trecea la 3 mile depărtare de țĕrm s'a scufundat. *Toțĭ de pe vapor au perit între valuri.*

Petersburg, 6 Martie. Se svonește că în curênd țarul va chema în capitală pe representanțiĭ tuturor claselor și va ține cu eĭ sfat *pentru a da țĕrii constituție.*

Paris, 6 Martie. O nouă panamă e pe cale de a fi dovedită. Din actele ieșite la iveală cu prilejul unuĭ proces dintre casa Lorando și agentul Courmes resultă anume că întreaga mișcare politică în urma căreia guvernul facuse demonstrația navală în contra Turcieĭ pentru a-l sili astfel pe sultanul să plătească luĭ Lorando cele 10 milioane ce-ĭ datora, *a fost provocată de oamenĭ și jurnale plătite.* Lorando împrumutase pe sultan, care n'a plătit însă regulat cametele nicĭ din capital, ceea-ca a îndemnat apoĭ pe Lorando să ceară în urmă o sumă maĭ mare pe care Sultanul nu s'a simțit dator s'o plătească. D'aci proces Ear în cele din urmă casa Lorendo a încheiat contract cu agentul Courmes, care în schimbul a uneĭ marĭ sume de banĭ s'a legat să producă prin ziare și în parlament așa vuiet în cât guvernul francez așa zicênd să silească pe Sultan a plăti, trimițênd contra Turcieĭ o parte a floteĭ, ceea-ce s'a și întâmplat.

Toate aceste pentru banĭ. In urmă casa Lorando n'a vrut să plătească luĭ Courmes cât cerea acesta. Din procesul ce s'a născut a ieșit apoĭ la iveală că *o mulțime de bărbațĭ politicĭ și jurnale au fost mituite.*

In toată Franța domnește o mare emoție și agitațiune.

Alegerile sinodale.

In Diecesa Aradului alegerile sinodale se vor face după-cum urmează:

Pe teritoriul consistorului *aradan* alegerile *mirenești* în parochiile independente a treia Dumineca din post, *9/22 Martie*, ear în parochiile administrative a patra Dumineca din post, *16/29 Martie*.

Scrutiniul va fi la 23 Martie (5 Aprilie).

Alegerile *preoțești* vor fi la 13/26 Martie.

Pe teritoriul consistorului *orădan* alegerile *mirenești* vor fi tot ca pe teritoriul aradan; la 9/22 Martie și la 16/29 Martie; scrutiniul la 27 Martie (9 Aprilie); cele *preoțești* la 27 Martie (9 Aprilie).

Comisari au fost numiți pe teritorul Aradului.

Arad	— Dr. N. Oncu, R. Ciorogariu;
Radna	— P. Milovan, V. Beleș;
Șiria	— Dr. I. Hovaran, G. Popovici;
Giula	— Dr. C. Ardelean, P. Givulescu;
Chișineu	— M. Velciu, Dr. I. Trailescu;
Boroș Ineu	— G. Feier, C. Gurban;
Butent	— V. Goldiș, I. Giorgia;
Halmagiu	— P. Truța, I. Groza sen.;
Timișoara	— E. Ungurean, Al. Crăciunescu;
Vinga	— G. Lazar, I. Damșa;
B. Comloș	— Dr. N. Oprean, P. Milovan;
Lipova	— Dr. Al. Marta, V. Hamzea;
Chiseteu	— Virgil Tomici, G. Sêrb;
Birchiș	— Dr. I. Suciu, D. Marcu.

Ear Consistorul din Oradia a numit comisari:

Oradea	— Toma Păcală, N. Zigre;
Pețeș	— T. Pap, Avram Igna;
Tinca	— N. Roxin, Dr. A. Lazar;
Beliu	— I. Pintia, P. Gavrilette;
Beiuș	— P. Ciuhandu, Dr. G. Cosma;
Vașcău	— M Popoviciu, V. Sala.

Pe calea dreaptă.

Sibiiu, 2 Martie u.

In mod obligător, de-și nu pentru toți Românii ardeleni, dar' pentru o mare parte din ei, a fost decretată pasivitatea politică în conferența de la Mercurea, ținută în anul 1869. Dar' ea a esistat și mai naintе. Dr. Ioan Rațiu a fost ales deputat la dieta din Pesta încă pentru sesiunea premergătoare, din partea alegătorilor din Hațeg, dar' n'a intrat în dietă. Tot așa n'a intrat nici metropolitul Blajului, Alexandru Sterca Șuluțiu, în casa magnaților.

Amêndoi acești fruntași politici ai Românilor ardeleni s'au pus din capul locului pe terenul pasivității față cu dieta din Pesta, representând punctul de vedere, că Transilvania are să 'și reguleze afacerile interne prin dieta proprie, care a funcționat atât de bine la anii 1863/4. și care nu disolvată, ci numai prorogată a fost.

Același punct de vedere l'a representat și Barițiu, și alți bărbați luminați ai poporului român din Ardeal.

De ce?

Pentru-că lumea politică era obicinuită pe atunci să vadă cum situația se schimbă preste noapte și primește față cu totul nouă.

Cu începere de la anul 1860 prin atâtea fase trecuse sistemul de guvernare, și atâtea schimbări întimpinase, în cât se credea cu siguranță, că nici noul sistem al dualismului, inaugurat în contra voinței naționalităților nemagiare din Ungaria, nu va fi, nu poate să fie de durată lungă.

De aceea au zis Românii ardeleni, și înainte de 1869, și au zis și la 1869 în conferența de la Mercurea: rămânem în pasivitate până se va schimba sistemul de guvernare pentru-că nu preste mult are să se schimbe.

Dar' nu s'a schimbat nici preste 2—3 ani, cum se prevestea, nici preste 30 de ani, pentru-că e în ființă și astăzi.

Și am avut om care a prorocit'o aceasta, și care spunea, ca să nu ne pară rău după legile de la 1863/5, aduse din partea dietei din Sibiiu, și nici să nu ne temem de legile ce le va aduce în viitoriu dieta din Pesta, pentru-că pentru noi și pentru causa noastră națională n'au fost bune nici cele din Sibiiu, și poate-că nu vor fi bune nici cele din Pesta. Dar' să 'i cităm cuvintele proprii:

... „Legile din 1863/4 nu ni-au adus aur; dar' nici cele din Pesta nu ne vor aduce aur; ci precum acelea nu ni-au împlinit dreptele noastre așteptări în privința causei naționale, așa nici acestea nu vor fi mai bune. De aceea, trebue să ne punem pe teren legal. Adecă să ne infățișăm în legislațiune, ca acolo cu bărbăție română, pe cât se va putea, să aducem la valoare principiul egaleĭ îndreptățiri naționale. Destulă pagubă a avut și până acuma în causa noastră națională, că nu toți alegii națiunii noastre au urmat astfel. Ducă-se acolo, și poarte-se spre binele comun al patriei și spre binele particular al națiunii, cum fac și bărbații altor națiuni!“...

Ale cui sunt vorbele acestea? Cine sfătuia astfel pe Românii ardeleni?

Andreiu baron de Șaguna! El a vorbit astfel către inteligența română din Brașov, când acesta la anul 1867, din incidentul mergerii lui Șaguna la Brașov pentru-ca să presideze esamenele de maturitate la școalele noastre de acolo, li făcuse o primire splendidă.

Dacă știa Șaguna că sistemul de curênd inaugurat al dualismului nu va fi de lungă trăinicie, ne-ar fi dat el oare sfatul să ne punem pe teren legal, să intrăm în legislațiune? Doamne ferește! Din contră; el s'ar fi pus în fruntea curentului contrar, ca priincios intereselor naționale ale Românilor ardeleni, și earăș' ar fi bătut drumul Vieneĭ. cum îl bătuse de atâtea ori în trecut. Dar' el era convins că acum s'a gătat cu esperimentările din trecut; sistemul aceasta nu se mai schimbă așa ușor. De aceea zicea, că n'avem acum de cât să ne acomodăm imprejurărilor.

Urmările au arătat că marele Metropolit a avut dreptate.

Dacă Românii ardeleni îl ascultau, și toți pășiau pe terenul legal, pe terenul activității politice, multe nu se intêmplau din cele ce s'au intâmplat. Dar' oamenii nu l'au înțeles. A trebuit să vină o nouă generație, cea de astăzi, care să înțeleagă, că totuși calea cea bună, cea dreaptă în politica românească e cea indicată de Șaguna, este *intrarea în parlament*.

Cercurile aderinților acesteĭ direcțiunĭ politice vedem că se lărgesc mereu ceea-ce nu poate decât să ne bucure, pentru-că acest fapt insemnează invingere pentru ziarul nostru, care ca moștenitor al politiceĭ de activitate a luĭ Șaguna, singur a representat în lungul trecut aceasta direcție politică, pledând pentru acceptarea eĭ. Și a pledat din convingere știind că aceasta e singura cale dreaptă în politica noastră națională.

(„Telegraful Român“).

Cum să ridicăm poporul?

In prețuitul nostru ziar „Tribuna Poporului“ dela 8/21 Februarie a. c. s'a reprodus din ziarul „Bunul Econom“ un articol anume: „Cum se venim în ajutor țăranului ca să nu ajungă la sapă de lemn?“

S'a descris intrînsul diferite căĭ și mijloace prin carĭ s'ar putea înbunătăți soartea țăranului român și îndeosebĭ s'a zis; că prin conlucrarea directă și indirectă a băncilor noastre.

Scopul 'mĭ-e se vorbesc despre cele ce se intêmplă prin comunele noastre tot pe contul de *românism* și *de creștin;* de altă parte, ca se arăt poporului nostru căĭ și mijloace de înbunătățire și în fine tot poporul se fie cu ochiĭ în patru, când au de a face cu oamenĭ de specule, un lucru carele cere o urgentă lecuire ca nu în urmă legea se ne dea de gol. O adevărată plagă este pe comunele noastre maĭ mărișoare pentru bietul țăran gheșeftul cu bucate, prin ce mulți ajung tocmaĭ la sapă de lemn. Zic speculanții *„de ce numaĭ jidanul se lucre cu percente marĭ, de ce acele percente se nu vină în busunarul meu?* Da, lucrul e natural dacă'l luăm așa, că noĭ prin noĭ să ne ajutorăm, însă cum? pe cale creștinească, pe calea prin care nefericim și noĭ ca ajutătorĭ, ajutat fiind în aceiașĭ timp și lipsitul adecă datorașul.

Nu e bun lucrul acesta a specula pe conta oamenilor lipsiĭ și nĕcăjiți de sĕrăcie și pentru aceea, căcĭ sunt alte mijloace de ajutorare și anume: *Inființarea în comunitate a fondurilor de bucate a societăților de înmormêntare și consum.*

Te umple jalea când toamna prin piațele de bucate vezĭ pe acestĭ speculanți adunênd maĭ ales cucuruz dela bieții oamenĭ, carĭ D-zeu știe cum vor fi lucrat un petec de pămênt a 3-a și dejmă dela atare proprietar și nicĭ nu s'a uscat bine și haid cu el în piațe pentru a plăti darea dar maĭ ales cucuruzul luat de iarnă tot dela acești oamenĭ de specule, și cine îl cumpără? tot eĭ pe un preț bagatel de 6—7 cor., pentru ca de nou peste patru lunĭ cu cucuruzul cumpĕrat sĕ inceapă gheșeftul; de acum nu cu 7 cor. ci cu 13—14 co zicând că ajută.

Nu ar fi maĭ bine ca oamenii nostri să se înțeleagă cu ceĭ ce voiesc binele înființând fondurĭ bucate bisericeștĭ, din care fond omul lipsit să i-se deie un șinic fie cucuruz, fie grâu, cu o modestă camătă anuală, din acest venit stau bun ca peste patru cincĭ anĭ se poate ținea aproape un învățător sau biru preoțesc sau, ce-e maĭ mult cuincuienalul învățătoresc, carele în cas contrar azĭ și de aci inainte va îngreuna bugetele cultuale. Decĭ iarĕ, bine de două părți: I. poporul lipsit în cas de lipsă primește bucate lesne, bune (nu udate sau mucede) nu cumpĕrate cu maj și date cu șinicul și nu pe 6 lunĭ, pe un an întreg. A II-a binefacere este cum zisei că aceste se vor fi trebuința în favorul poporului. Aș stăm și cu societatea de înmormîntare pe nesimțite dela membri s'ar adunа

DEDICAȚIE.

Te vĕd în haina cea de suferință
Cu mitră 'n cap în mână cu potir
Și mĕ cuprinde o sete de credință
Cad în genunchĭ și-'n oarba mea căință
Piec capul și 'i lipesc de patrafir.
Rĕmân așa în șopot de cuvinte...
Greșelile, pĕcatele se rup
Ascultă, stai mai sunt de maĭ 'nainte
Pĕcate multe să-'mĭ aduc aminte
Să uit că sunt, să uit că mai am trup,
Cuminică-mĕ blând, cu vorbe line
Dă-'mĭ crucea și mĕ lasă s'o sărut.
Așa te voĭ așa par'că mi-e bine
Pe rînd adorm demonii toți în mine,
Imĭ pare că chiar astăzĭ m'am născut,
M'am deșteptat eștĭ om ca flecare
Eu n'am nicĭ un pĕcat de spovedit
Mĕ uit perdut în pustiile zare
Imĭ pare că un templu 'n depărtare
Cu sgomot peste doĭ s'a prăbușit.

Nicolae Lespede.

PRIETENIE?...

Lui I. V.

Dacă-un câne și o pisică
Câte-dată stau pe pace,
Clipa asta va să zică:
Au un dor comun, ce-'i face
Să distrugă dușmănia
Și să țină — prietenia?...

Dacă doĭ lingăĭ pe-o cale
Să 'nțeleg așa de bine
P'un al treilea să-'l înșale, —
Nu-'și gândesc atuncĭ în sine:
Uite-'l mĕ, gugumănia!
Cum l-am tuns cu — prietenia!?...

Decă lelea Smarandița
Face gură maĭ puțină
Contra leleĭ Porfirița?
E, — c'așteaptă azĭ să-ĭ vină
Pețitorĭ și — vĕduvia
Cine-e laudă?... prietinia!

Dacă vezĭ, în joc, la horă,
Doĭ flăcăĭ iubind o fată,
Și-amêndoĭ zic: „Tu-ĭ fi nora
Măiculiții, fă, surată“:
Ca să-'ĭ prindă nebunia
Le primește — prietinia!

Și asa, pe zi ce merge
Și cât lumea fi-va lume,
Prietinia nu se șterge,
Că-ĭ slăvit frumosu-'ĭ nume;
Haid, amicĭ, purtați solia:
Să trăească — prietinia!!

Al. Muntean a luĭ Vasilie.

Cronica Bucureștilor.

Jubileul Teatrului Național.

Mercurĭ la 12 Februarie, Teatrul Național din Bucureștĭ și-a serbat jubileul de 50 de anĭ dela fondarea sa. A fost o sĕrbătoare a sufletelor, o evocare sfântă a vremurilor trecute! Publicul asistent a trecut printr'un moment de cea maĭ curată în duioșare și ochiĭ multora au lăcrĕmat în decursul solemnităților.

Programul, alcătuit cu multă pricepere, a avut puterea să ne poarte prin anii îngropați și să ne arete rênd pe rênd figurile entusiaștilor de altă-dată, carĭ și-au dat obolul lor pentru ridicarea și propășirea celeĭ maĭ înalte instituții de artă dramatică din țară.

La ora 9 și ceva a fost salutată de imnul regal sosirea MM. LL. a Regeluĭ și Reginei. S'a ridicat imediat cortina și artiștii fruntașĭ aĭ scenei vorbesc despre începuturile teatrului român. Convorbirea e alcătuită în versurĭ de d-nul Ascanio. Puțin după aceea, pe când convorbirea celor patru artiștĭ urmează, o altă cortină se ridică din fund și se arată cel maĭ frumos tablou și cel maĭ sfânt pentru orĭ care suflet românesc:

In fund de tot, pe un plan ridicat șede *Caragea-Vodă* cu Doamna și cu suita lor. La picioarele lor, într'o atitudine de consfătuire, stau nemuritorii C. Bolliac, Rosetti și blândul Odobescu. Pe un plan maĭ jos artiștii ceĭ marĭ ce i a avut țara Millo, Pascaly, Iulian, Monolescu și alții în deosebĭ, când artiștii din față pomenirĭ în convorbirea lor numele acestor patrĭ figurĭ mărețe și scumpe în istoria teatrului român, ca un curent electric trecu prin fletele mulțimii, și aplausele isbucnirĕ toate părțile.

Era momentul înălțător, mor
care ni-se cerea și nouă, carĭ ne
astăzĭ de fructele vieții lor jertfe
splată pentru o vieață intreagă de sacrificiu.
Și aceasta rĕsplată noĭ ceĭ de astăzĭ nu puturăm se o dăm, decât prin aplause și prin lacrimile ce ne curgeu din ochi. Spiritele luĭ Millo, Pascaly, Iulian și Manolescu și ale altor artiștĭ morțĭ, pomeniți cu ocasia acesteĭ festivități, în lumea lor vor fi tresărit de bucurie vĕzêndu se aplaudate inc'odată pe scena, pe care au suferit și s'au bucurat de viață.

A urmat apoĭ comedia-vodevil a luĭ Negruți, „Cârlanii“. Intriga ușoară, naivă chiar, a produs în sală o veselie curată, furând pentru câte-va momente sufletele mulțimiĭ și ducându-le în lumea senină a humorului sănĕtos.

din fileri sute de coroane, din carĭ banĭ membrul cu mortul în casă n'ar fi nevoit a cumpăra cele de lipsă pe cont şi scump, n'ar fi silit a merge pentru a face colac de pomană la speculantul cu bucate, ci-ar primi o sumuliţă din fond în banĭ gata şi şi-ar face lipsele, ba ce e maĭ mult n'ar fi atâtea încordărĭ între preoţĭ şi popor provenite din stole, de asemenea şi la învĕţător la moment li s'ar plăti stola în banĭ gata, vedem decĭ oamenĭ bunĭ, că aceste societăţĭ sunt foarte folositoare. Tot aşa ar fi şi cu altfeliu de societăţĭ aducând toate binefacerĭ; dar oamenii amintiţĭ ca speculanţĭ fug de aceste treburĭ bune, *ca dracul de tămâe, pentru-că ar perde vaca de muls şi pentru că ştiţi bine că un datoraş e legat la mânĭ, au ochĭ şi nu pot se vadă atârnênd dela creditor; urmarea e, că un astfel de speculant se face stăpân peste situaţie ademenindu ĭ prin subscrierĭ prin promisiuni şi ameninţări putênd apoĭ lucra liber şi maĭ departe în dauna poporuluĭ.* Ca la toate lucrurile bune, trebue luptă, jertfă şi maĭ presus de toate instrucţiune poporuluĭ nostru, care la prima vorbire despre aceste e poate îndoielnic dar cred că după a doua şi a treia vorbire vom putea în inactiva astfel de lucrurĭ salutare, pentru-că ştim că tot începutul este greu. Eĭ dar, nu este turmă fără oĭ rîioase, aşa nu este comună fără oamenĭ de suflet şi făţărnicie, ş'apoĭ numaĭ de astfel de bidigăniĭ te ferească Dumnezeu, poporul însă caute şi-'şĭ cunoască pe fruntaşiĭ sĕĭ ceĭ bunĭ urmênd sfaturile lor nelăsându-să duşi pe ghiaţă de aceĭ şerpĭ veninoşĭ ş'apoĭ cu siguranţă speculanţiĭ nu vor maĭ îndrăsni a-şi juca hora lor; — urmarea va fi că umĕr la umĕr în scurt timp îşĭ vor vedea roada lucrurilor lor cu ochiĭ, va fi o bucurie generală decĭ nu numaĭ a unuia, ci a mulţimeĭ pentru care muncim. Aceştĭ oamenĭ vor stăruĭ la înflorirea şcoaleĭ, făcêndu-şĭ oamenĭ luminaţĭ şi înţelepţĭ, pledând pentru înfiinţarea bibliotecilor şcol. poporale şi pentru un lucru însemnat în ziua de azĭ, *pentru 'nfiinţarea şcoaleĭ de agronomie, înţelegênd aici şcoală de repetiţiune în cari copii să se 'ndeletnicească în nobilitarea viţei de vie, a pomilor, devenind astfel grădinile oamenilor pline cu pomi roditori şi am încungiurat pe lângă cealaltă parte bună, rĕul obiceiu, de a strica unii dela alţii.* Aceste lucrurĭ frumoase să le începem din oraşele fiind aicĭ maĭ mulţĭ oamenĭ pricepĕtorĭ şi astfel cu încetul se va lăţĭ şi în comunele maĭ micĭ, asociendu-se douĕ treĭ de după-cum e natura întreprinderiĭ lor. Cât folos am avea apoĭ din înfiinţarea societăţilor de consum, făcêndu-ne şi nouă bine şi statuluĭ strivind lipitorile şi vermiĭ carĭ fără lucru le place a trăi bine, din sudoarea ţĕranuluĭ. *Şi numai după acestea vor urma convenirile şi petrecerile.* Am zis că voi descrie starea tristă a poporuluĭ ajuns pe mâna oamenilor de speculă, ajungênd la sapă de lemn. Sunt casuri când cu baniĭ ridicaţĭ din băncile noastre comandează de pe câmpia Ungarieĭ vagoane de cucuruz spre a le da în creştere zicând că fac bine; cumpĕrând maja cu 7—8 cor. şi-'l dă apoĭ cu 13—14 cor. pe 6—7 lunĭ de zile adecă începênd cu Februarie pân' la cunoscutul termin al românuluĭ de Sf.-Mărie. Decĭ după 7 cor. peste $^1/_2$ an primeşte cu 6 cor. maĭ mult, aşa dar primeşte îndoit înţelegênd că cruţă dela fie-care majă câteva klg. pentru-că l'a cumpĕrat cu maja şi acuma-'l vinde cu şinicul; să luăm un esemplu. Un speculant cumpĕra 4 vagoane à 800 cor. — 3200; după $^1/_2$ an primeşte cu 14 cor. şinicul adecă un vagon 1400 cor. toate patru 5600 cor. făcând 10 anĭ de zile astfel ne dă colosala sumă de 56.000 cor. unde sunt apoĭ klgr. rĕmase dela fiecare majă? Dar cu atâta nu s'a isprăvit, bietul om carele ţia bucate, să razimă de are semănătură în vinderea bucatelor, ear de n'are în munca braţelor sale de peste vară că va desplăti şi decumva nu poate, speculantul haid cu obligaţiunile şi de nou 'i-se fac spese după 20 cor. 40, după 40 cor. 80 dar nicĭ nu s'a finit căcĭ uniĭ speculanţĭ după-ce au sume mărişoare la mână, s'apucă şi strică băncilor noastre, prin aceea, că mergând omul lipsit de banĭ la el să-ĭ aducă banĭ dela vre-o bancă, el zice: *şti bine baciule că şi la băncile noastre să suie camăta la 12 cor.*, dar ea să-l spărie maĭ bine zice: *nicĭ nu cred că vei căpăta* şi atuncĭ cu vorbe blânde a treia oară zice *nu te las eu la perire căştigă numai doi jiranţi şi haid* că-'ţĭ dau eu 100 de coroane cu camătă pe an 12 cor. şi prin urmare şi-a ajuns scopul, merge şi maĭ departe *de şi legea nu lasă a se detrage camăta numaĭ pe un jumĕtate de an, el însă o trage pe un an întreg* înainte. Aşa decĭ vedem că astfel de oamenĭ strică bisericiĭ şi şcoaleĭ noastre, urmarea e, că oameniĭ sunt înşelaţĭ de către conducătoriĭ lor, şi ar fi bine dacă pe aceştĭ speculanţĭ 'i-am lua la ţintă, împedecându-ĭ dela astfel de lucrurĭ mârşave. Aceste-am mai avut de a adauge către cele scrise de „Bunul Econom". Nu din alt motiv fără ca din vreme să sanăm rĕul şi neghina din holdele noastre.

Boroşineu, la 2 Martie 1903 n.

Pavel Dîrlea.
înv. rom.

Pĕcatul beţieĭ.

Nu odată am avut prilegiul a ceti în revistele noastre româneştĭ lupta contra patimeĭ beţieĭ care domineazâ în mĕsură excentrică poporul nostru ducêndu-l astfel la ruină morală-materială. Oare ce va fi resultatul aceşteĭ lupte purtate de binevoitoriĭ poporuluĭ nostru? Eată, numĕrul celor deveniţĭ victima aceşteĭ patime pĕcătoasă în loc a se reduce, se sporeşte, pĕcatul ia dimensiunĭ tot maĭ marĭ, primejdia e iminentă; nu e zi când nu s'ar vedea figurĭ triste cuprinse de această patimă care într'un moment îşĭ bea existenţa uneĭ sĕptĕmâne şi familia se svêrcoleşte în cele maĭ marĭ şi ruşinoase orgiĭ, ba nu odată ni-s'a presentat casurĭ, că oamenĭ cu frumoase averĭ au decăzut aşa înspăimêntător, încât au devenit la sapă de lemn, crimele cele maĭ oribile se săvîrşesc tot de oameniĭ dedaţĭ patimeĭ beţieĭ şi tribunalele sunt vecĭnic ocupate cu faptele astorfel de figurĭ de tristă amintire, apoĭ se maĭ nasc o mulţime de pĕcate cardinale pe cât de scârboase pe atât de condamnabile, bine sună maxima din vechime: *„Dar beţia 'i diavol mare, vai de cel ce-'i cade în ghiare, sfîrşit bun el nu maĭ are".*

Patima aceasta nu o aflaĭ numaĭ la ceĭ adulţĭ, ci chiar copiiĭ se dau patimeĭ afurisite, nu arare-orĭ copiiĭ sunt răpiţĭ de acest duch diavolesc în birturĭ şi părinţiĭ în loc să le interzică, înşişĭ le previne cu beuturile alcoholice; consecuenţele desastroase ale beţieĭ sunt destul de vătămătoare şi asupra sentimentuluĭ religios din Dumineci şi sĕrbătorĭ, ca biserica să fie bine cercetată se pretinde ca „conditio sine qua non" statul să se intereseze ca norma existentă să se respecteze în mod deplin închizêndu-se birturile pe timpul serviciuluĭ divin, chiar şi după aceea, am experiat că celor beţivĭ nicĭ predica nu foloseşte şi nu are efect, căcĭ „beţia din fire n'are lecuire".

Bĕutura fără mĕsură a alcoholuluĭ nu domineazâ numaĭ asupra uneĭ provinţe, sau ţeară ci se estinde în toată lumea; în Europa puţine locurĭ aflăm unde consumarea acestuĭ alcohol s'ar face în aşa mĕsură ca tocmaĭ la noĭ, atâţa oamenĭ turmentaţĭ de alcohol în rare ţĕrĭ afli ca în patria noastră, nicĭ chiar în ţĕrile unde bĕuturile se produc maĭ mult şi se consumă maĭ ieftin, ca de exemplu: Italia, Franţa; şi în aceste ţĕrĭ beau oameniĭ maĭ vĕrtos vinul care se produce în cantitate mare, dară numĕrul beţivilor metamorfosaţĭ e disparent faţă de numĕrul dela noĭ, pentru-că acolo statul se îngrijeşte serios, luând dispoşiţiile necesare, întocmind legĭ prin care se restringe dreptul birturilor, reuniunile de temperanţă dau roade îmbelşugate, carĭ la noĭ lipsesc aproape cu desăvîrşire. Ar fi timpul suprem ca să ne deşteptăm din letargie şi să lucrăm pe toate terenele cu zel pentru înfruntarea acestuĭ rĕu sporadic care sapă temelia existenţiĭ poporuluĭ şi a statuluĭ, nu sporirea birturilor carĭ iau mĕsurĭ înspăimêntătoare şi dau ocasia apropiată la tot felul de pĕcate ci reducerea lor. Salutară şi deamnă de imitat este procedura maĭ multor pretorĭ din Sĕcuime carĭ au luat iniţiativa ca birturile în zile de Duminecĭ şi sĕrbătorĭ să fie închise. Ne aflăm în faţa congregaţiunilor comitatense de primăvară, nu întrelas momentul de-a face apel către fruntaşiĭ şi conducĕtori poporuluĭ ca unisono să se adreseze congregaţiunilor cu rugarea ca prin ordinaţiunĭ, regulamente să se restrîngă serviciul bĕuturilor si-'n special sĕrbătorile să fie respectate cu deplină demnitate ca astfel oameniĭ în loc de a intra în birturĭ vor cerceta biserica împlinind datorinţele morale ce-'ĭ incumbă ca creştinĭ.

I. J.

De lângă Dunăre.

— Faur 26 n.

Sunt 30 de anĭ de când în Arad schiţam din Geografie biografia oraşuluĭ Panciova, p'atuncĭ proclamat oraş *sêrbesc.*

In acea era, în adevĕr *„Era Miletici-Polit"* Panciova era *paradisul* Sêrbilor numiţĭ *„Omladinişti"* sub conducerea d-luĭ Casapinovicĭ (fiu de moţ, din Ardeal, Căsap)

Punctul al treilea a fost ţinut de actul I-iu din „Noaptea furtunoasă" a neimitatuluĭ Carageale.

A urmat apoĭ sfêrşitul spectacoluluĭ cu actul II-lea din „Fântâna Blandusieĭ", nepreţuitul nostru poem pramatic, comoară de simţire şi de limbă poetică.

A fost o sĕrbătoare a sufletelor, o evocare sfântă a vremurilor trecute!

Ar fi necesar să se pună întrebarea, unde am ajuns, unde suntem după un drum de cincĭ-zecĭ de anĭ de artă dramatică? Am ajuns noĭ unde-va, nicĭ nu maĭ încape vorbă, şi am fi ajuns cu mult maĭ departe, dacă ne-am fi adăpat din isvoarele noastre şi am fi oprit acel vênt de cosmopolitism ce s'a amestecat în toate ramurile culturiĭ româneştĭ.

Ar trebui să se maĭ ridice odată Barbu Catargiu, care vĕzênd sumedenia de farse, satire personale, scrierĭ monstruoase în privinţa, limbeĭ, arteĭ şi moraleĭ, a zis la 1836 după representarea pieseĭ luĭ Kotzebue „Misantropie şi Pocăinţă":

„Lăsaţĭ dar voi, fiĭ aĭ acestor marĭ domnitorĭ aĭ lumeĭ, lăsaţĭ bufoneria şi satira pe seama celor cu duhurĭ sĕrace! Părinţiĭ voştri au fost marĭ şi voĭ nu puteţĭ fi micĭ! Vreaĭ ca actorul român să arate ce este? Fă-l să trăiască în elementul strămoşilor sĕĭ! Slava, amorul, generositatea, eată ce-ĭ trebue luĭ, ca să fie mare. Nu-ĭ da farsa, că el nu ştie să fie bufon; el n'a ştiut a se slugări şi a se maimuţa! Nu-l veĭ vedea nicĭ-odată să-şi ştie rolul, pentru-că nu-i place nicĭ în glumă a fi măscăriciu. Priviţĭ teatrul ca o şcoală de moral şi veţĭ afla pe actorĭ mândrii de a fi profesoriĭ noroduluĭ, şi veţĭ avea şi actorĭ bunĭ!"

Representaţia de retragere a d-neĭ Aristizza Romanescu.

Vinerĭ la 14 Februarie Capitala Românieĭ şi întreaga ţeară a trebuit să îndure vestea retragereĭ celeĭ maĭ drăgălaşe şi maĭ fecunde artiste, pe care a avut'o vre-odată; d-na Aristizza Romanescu şi-a luat rĕmas bun dela scenă, căreia — după cum spunea ea — i-a dat tot ce a avut: copilărie, visurĭ, tinereţea cu ilusiile, maturitatea cu munca, zile şi nopţĭ de trudă, de bucurii şi nemulţumirĭ, ceasurile de fericire şi de miserie. Ce dureros e acest fatal moment al despărţiriĭ de ceva drag! Pentru un actor e însă înmiit maĭ trist, căcĭ a se despărţi de scenă, pentru el însemnează a pierde ceva ce nu maĭ poate găsi, însemnează a se despărţi de vieaţă.

D-na Romanescu şi-a luat eroica hotărîre de a muri pentru scena română, convinsă că tot e maĭ bine pentru femeile de felul eĭ să uite ea maĭ întâiu pe ceĭ carĭ o s'o uite, şi că secretul aceşteĭ vieţĭ e să ştĭ să disparĭ la timp.

Momentul a fost de-o nespusă înduioşare şi emoţiune, când încunjurată de întreg corpul artistic, fu agrăită de fruntaşul Nottara între altele cu următoarele cuvinte: „Datoria ta Aristizzo o să rĕmâĭ aci, ca un credincios soldat de pază, şi toţĭ colegiĭ tĕĭ cu întreg publicul românesc îţĭ strigă prin mine: rĕmâi!" Sala a isbucnit în aplause şi artista cea mai iubită, cea maĭ desĕvîrşită pe care ni-a dat-o ţeara românească, rĕmase cu capul înclinat pe umĕr, privind în jos şi lăsând să-ĭ curgă din ochi şiroaie de lacrimĭ.

Spectacolul s'a terminat cu o piesă ocasională compusă de dl Lecca şi intitulată: „Mortua sum". Scena represintă o localitate de munte aproape de mănăstirea Agapia. In mijlocul uneĭ linişti de munte s'aund în depărtare la un moment dat nişte cântece vesele şi peste puţin un car cu boi se opreşte la poarta uneĭ case ţĕrăneştĭ, din care se coboară maĭ mulţĭ artiştĭ şi artiste ale teatruluĭ, şi după ce întreabă pe-o ţĕrancă ce era pe acolo prin ocol, dacă maĭ e departe mănăstirea, o ruga să le dea puţină apă. Ţĕranca le aduce îndată o tavă cu dulceaţă şi artiştiĭ miraţĭ întreabă de unde le-a adus dulceaţa:

— „Duduca mi-a dat'o!"

— „Dar cine-ĭ duduca asta?"

— „Nu ştiu cine e, da-'ĭ bună ca pânea.

Peste câteva momente din casa ţĕrănească ese Aristizza, fala teatruluĭ românesc. A fost o scenă sfîşietoare în felul cum i-a sărutat pe toţĭ, tovarăşeĭ scumpĭ, cu carĭ o vieaţă şi-a împărţit durerea şi bucuria pe cele câteva scândurĭ ale teatruluĭ român. Rugămintele lor, încercările de a-ĭ aduce aminte de Julietta, de „Dama cu Camelli" şi de alte creaţiĭ neperitoare ale artisteĭ, pe Aristizza au făcut-o să rĕspundă atât: „Am murit şi m'am îngropat în natură!"

I-s'au oferit o mulţime de buchete, coşurĭ cu florĭ şi cadourĭ preţioase.

Retragerea d-neĭ Romanescu este un moment de cea maĭ puternică emoţiune în evoluţia teatruluĭ român. Dumnezeu să ni-o ţie încă şi din cuibul în care se va retrage să-şĭ ţie ochiĭ neclintiţĭ spre ceĭ carĭ au rămas să ducă crucea pentru înaintarea arteĭ naţionale, şi din când în când cu câte un sfat sĕ-i îndrumeze pe calea adevĕruluĭ.

(„G. T.") *Z. Bârsan.*

Dragoste cu vrăjiturĭ.

De

Lică din Sibiiu.

(Urmare şi fine).

— Pe mine nu, strigă el. De astăzĭ înainte tu nu-mĭ maĭ porunceştĭ mie maĭ bine te omor eu. Ce? Tu eştĭ căpitan de tâlharĭ şi încă tot maĭ vreaĭ să te ţiĭ om cum se cade? Veĭ muri de mâna mea şi eu dacă m'am făcut tâlhariu de tâlharĭ mĕ voĭ şi ţinea.

— Aceasta eară a insuflat duh incomparabil nu numaĭ în ceĭ carĭ urmăreau şi să aşceptau la un viitor splendid cu o neinvingibilă ardoare, dar a inspirat chiar teroare până şi în inimile celor din Budapesta!

Fiind că pe noĭ românii numaĭ principialmente ne interesează, apoĭ crezênd că românul are *şiepte vieţĭ* în pieptul sĕu, şi aceste luându-le de basă, 'mĭ voiu resfira in câtva modestele observărĭ făţă de gloria zisuluĭ „Paradis sêrb" de presinte vêndut *neaoşilor patrioţĭ*, şi prin aceasta donat maĭ bine zis amalgamizat numaĭ de *magyar város*.

Se ştie că Panciova era un centru, un focularíu de unde întogmaĭ ca din Bosnia, când să auzia ceva; numaĭ decât inspira spaimă mare celor *vinovaţĭ!* De loc mobilizare! Contra cui? Asta n'o ştiau niciĭ ceĭ chemaţĭ!?

Acest oraş situat pe malul veteranuluĭ şi mult păţituluĭ rîu Dunărea încă 'nainte de 15 anĭ totul era sârb şi ear sêrb. Acest oraş 'şi avea infcunte bărbaţĭ conduşĭ de ideĭ şi principiĭ pur liberal-naţionale şi avea bisericĭ şi şcolĭ renumite şi 'şĭ avea societăţĭ de cultură şi literatură, carĭ toate la olaltă vênau şi ajungeau la unuĭ şi acelaşĭ scop electrizênd tot sufletul de sêrb orĭ in ce cot s'ar fi aflat acela! Azĭ acel *„Centru şi focular"* sêrb de tristă memorie, ca reminişciuţie amare a remas numaĭ cu „icsvics-urile acoperindu-şi ceafa cu Cilindrele francese! Ce pĕcat!!

Bărbaţiĭ fruntaşĭ — odată omladiniştĭ, azĭ liberalĭ maĭ toţĭ Drĭ de drepturĭ şi materialmente avuţĭ — fără esceptiune — doar' întreç p'ai nostri — nu-'şi maĭ frâng capul cu nimic ce-'ĭ sêrbesc, de limbă sêrbă nu li maĭ pasă chiar nimic. Şcoalele toate le-au predat Statuluĭ (cine ştie, cine-o fi gustat din friptura de graurĭ?) bisecirile sunt frecventate de ceĭ cu „silă" sub camilafca lor cea sfântă carĭ nicĭ când nicĭ n'au fost conducĕtoriĭ poporuluĭ părăsit ci slujitoriĭ celor maĭ tarĭ şi lor inşile!

Abstras dela oficiile publice carĭ toate dela cel maĭ mare până la măturătorĭ sunt în mână străinilor colonizaţĭ nu de mult pe aicĭ. Panciova sincer şi franc mărturisite un oraş pur jidano-maghiar. Toată industria şi comerciul e în mâna jidanilor — toată puterea atât socială cât şi politică e 'n mâna lor şi dresate toate după placul lor! Jidaniĭ 'şi au şcolĭ atâtea câte, şi carĭ lor li trebue, se înţelege, „şcolĭ de stat" folosul însă 'l trag absolut numaĭ jidoviĭ, căcĭ atât docenţiĭ cât şi frecventanţiĭ în majoritate sunt jidanĭ! Laudă se cuvine acesteĭ secte că şi cinstesc credinţa străbună atât de mult, încât în dumineci şi sêrbătorĭ mulţimea nu incape în biserică! Credinţa-ĭ mântue şi-ĭ face învingĕtorĭ!

Acest elogiu 'l fac numaĭ ca un creştin tare şi român adevĕrat, care pentru aceste simbolurĭ gata sunt orĭ când să mor!

Să vin la obiect: Panciova e un oraş vechiu colonizat cu sêrbi, nemţĭ şi românĭ. In secIul colonizăreĭ, româniĭ erau maĭ mulţĭ, cariĭ după spiritul timpuluĭ de atuncĭ s'au supus cu toţiĭ bisericeĭ gr.-or. sêrbe uitându-şĭ limba mameĭ cu desăvîrşire — şi aşa au rĕmas până în timpul maĭ recent, când o schintea electrizătoare din comunele Cubin, Deliblat, Homoliţia etc. carĭ încă au fost sub teascul apăsăriĭ bis. sêrbe. Vibrând s'a aprins în pieptul bărbaţilor plini de virtuţĭ româneştĭ si s'au emancipat de sub jugul atât de greu purtat în spate şi s'au scăpat de jugul infernal care nicĭ dela negriĭ africanĭ nu l'ar fi îndurat!

Au vĕzut biserică şi şcolĭ romîne, au vĕzut concerte, balurĭ şi jocurĭ teatrale române, de carĭ numaĭ cu inimile palpitând şi cu ochiĭ lacrămând s'au putut despărţĭ — ducênd însă cu sine dorul nestêmpărat d'a se despărţĭ şi eĭ odată de biseca vitreagă! Şi în adevĕr, eacă doĭ anĭ şi şi jum. espirară dela această faptă împlinită, care trecând prin multe fase şi încurând tot felul de calamitaţĭ, aduse cu sine neastêmpĕratul dr d'auzĭ „glasul Domnuluĭ" în dulcea în dulcea sa limbă, d'auzi preotiĭ slujind şi vorbind româneşte cantorul cu pruncii dela şcoalele mediĭ cântând în limba matermă care n'o maĭ pricepe şi care n'o maĭ auzise de când s'au despărţit de buniĭ şi străbuniĭ de pe la caminele lor de neuitabilă memorie!

Ca oaspe, neputându-mĕ informa încă din destul cu toată reserva scriu aceste numaĭ ca să mĕ simt consolat că după 30 anĭ totuşĭ am ajuns abie, a escláma *„Acum slobozeşte"* dar cu apelul sincer şi curat românesc cătra toţĭ româniĭ şi maĭ vêrtos cătră inteligenţa română din Panciova, destul, de numĕroasă dar' ascunsă — ca numaĭ aceste ni maĭ sunt încă deschise d'a ne putea desvolta şi alina în câtva dorerile marĭ carĭ ni bântue inima şi sufletul, şi numaĭ astfel vom ajunge la scopul sfânt ca cu pruncuţiĭ noştrĭ străinĭ de tot ce e românesc — aşa numaĭ vom ajunge a culege şi a ne hrăni cu fructele acestor nisuinţe sacre! Avem aicĭ treĭ advocaţĭ românĭ — Drĭ oamenĭ, cu vază, oamenĭ de speranţă şi avuţĭ — avem canceliştĭ de tribunal şi judeţ pe carĭ trebue să-ĭ cânta cu lampa luĭ Dioghen — însă dela societăţile şi petrecerile străine nu absentează!!

Finind, de astădată susţin cu toată tăria sufletească că: Cel ce fuge, s'ascunde şi să jenează de neamul şi limba sa, nu-ĭ vrednic a se numi om, şi trebue şters de pe arena timpuluĭ în care trăim!

Dunăreanul.

PARTEA LITERARĂ.

O seară în poveştĭ
sau
Lumea schimbată.

Comedie într'un act.

De

Emanuil Suciu.

(Urmare şi fine).

Toma: Toată dreptatea-o aĭ mĕĭ Simioane şi dee Dumnezeu ca să audă şi domniĭ nostri vorbele tale, ca să ne iubească şi să ne înveţe şi lumineze pe ficioriĭ şi nepoţiĭ nostri, că suntem cu toţiĭ fraţĭ că numaĭ aşa cu toţiĭ vor putea ajunge la o isbândă maĭ bună ca noĭ.

Dochia: } hahaha!
Cloanţa: }

Dochia: Aşa-'ĭ că v'am adus iară în tinereţe, hahaha!

Simion: Ce ziceţĭ ce?

Cloanţa: Da să cântaţĭ şi voĭ acuma o cântare că 'm pare că v'aţĭ lăudat că cântaţĭ maĭ bine ca noĭ.

Dochia: (către Cloanţa) Ar cânta de-ar putea, dar nu pot că nu şi-au măturat încă hoarnele elea de funingine.

Dochia: } hahaha!
Cloanţa: }

Simion: Da haĭ mĕĭ cumetre să le cântăm şi noĭ una să nu ne maĭ tot ridă atâta.

Toma: Stăĭ numaĭ să-'mĭ aprinz pipa.

Cloanţa: Da începeţĭ odată, că apoĭ vĕ ajutăm şi noĭ, (către Dochia încet) că de-ĭ lăsăm să cânte numaĭ eĭ amêndoĭ, numaĭ te pomeneştĭ că latră toţĭ câniĭ din sat crezênd că urlă lupiĭ după grădinĭ.

Dochia: } hahaha!
Cloanţa: }

Toma: Acum: (cu toţiĭ).

Noĭ ţĕraniĭ dela ţeară
Ziua noaptea greu muncim,
Muncim greu iarna şi vara
Numaĭ birul să-l plătim.

Sub-prefectul ne maĭ spune
Că avem constituţiune
Fie într'însa bine rĕu
Ştie numaĭ Dumnezeu.

Noĭ ţĕraniĭ dela munte
Vaĭ de noĭ ce am ajuns
N'avem nicĭ găinĭ prin curte
Nicĭ mălaĭ n'avem d'ajuns
Ne pune făcênd la şanţurĭ
Pe la domniĭ perceptorĭ,
Sau la niscaiva păr'eazurĭ
La primar sau ajutor.

De nu'ĭ puĭ baniĭ pe masă
Sfertul când s'a împlinit
Dorobanţul intră în casă
Şi te ia la răfuit;
Îţĭ ea tot ce-'ĭ cade 'n mână
Raţă, găseă dacă aĭ,
Ba te umflă şi de chică
Poftă dacă n'aĭ să-'ĭ daĭ.

Pentru treĭ zile de clacă
Zece trebue să-'ĭ facĭ
Si ceva ce maĭ crăcneştĭ
Procurorul nimereştĭ.
Decĭ ogorul ţĕrănesc
Rămâne de azĭ pe mâne
Şi bietul ţĕran la noĭ
Dă ca racul înapoĭ.

(Cortina cade).

PARTEA ECONOMICĂ.

Stupăritul.

Prelegere poporală.

Iubiţĭ poporenĭ!

Dacă de alte orĭ aţĭ fost curioşĭ a şti despre ce voiam a vĕ vorbi, cu atât maĭ virtos acuşĭ aveţĭ toată dreptatea a fi curioşĭ. Căcĭ, de astădată în adevĕr am să vĕ vorbesc despre lucrurĭ, carĭ vrênd nevrênd te fac a fi curios spre a le şti... Anume mi-am pus de gând că deastădată să vĕ duc atenţiunea asupra unuĭ oraşel tare minunat în feliul sĕu — maĭ bine zis asupra mulţimeĭ locuitorilor aceluĭ oraşel. Poate puţinĭ dintre d-voastră a vĕzut vreun oraş închis jur-împrejur cu zidurĭ mareţe aşa precum e oraşul despre care voesc eu a vĕ vorbi. Oraşelul meu are la 4—5 miĭ de locuitorĭ, carĭ altă meserie n'au decât vecinic zidesc la case şi'şĭ adună hrană ca să traiască. Partea cea maĭ mare a locuitorilor sunt nişte harniciĭ muncitorĭ, o altă parte nu lucră nimic — sunt domniĭ, eĭ trăiesc cu mult maĭ bine ca domniĭ noştri. Numaĭ atât e rĕu, că vieaţa li-e scurtă de tot, abia numaĭ de câte-va lunĭ. Peste toţĭ maĭ mare e o femee, cum 'i zic eĭ regină, dar maĭ bine 'i ar zice mamă, căcĭ toţĭ 'i sunt fiiĭ ei, deoare-ce singură prăşeşte miile de lcuitorĭ aĭ întreguluĭ oraş.

Mi-aţĭ putea ghici acum cum cheamă pe acel oraşel şi pe locuitorĭ luĭ??? Aşa 'i că nu ştiţĭ?. Şi pe mare lucru, mĕ prind, că uniĭ dintre d-voastră a gustat din ceea ce agonisesc locuitoriĭ aceluĭ oraşel!

Ce bine 'i vine celuĭ ce'ĭ găzdueşte pe aceĭ harnici muncitorĭ!.

Oraşelul lor întreg unuia din noĭ 'i e numaĭ o jucărie în mâna şi 'l-ar putea lesne lua găsindu-l undeva, dacă locuitoriĭ luĭ n'ar fi unul fieşte care înarmat cu sabie apărându-'şĭ moşia.

Cum vedeţĭ par'că eĭ ar fi şi soldaţĭ!!!

Vrea-re-a'ţĭ şi d-voastră să aveţĭ la curţile d-voastră asemenea oraşele?..

La multe v'ar ajuta locuitoriĭ acelora şi în schimb nu cer altă rĕsplată, decât să le daţĭ adăpost contra vremurilor grele!!!

Credeţĭ d-voastră că aceĭ locuitori sunt în stare a vĕ ajuta şi cu

---

Şi într'acestea trage cu grabă un pistol dela brâu şi trage un foc asupra căpitanuluĭ. Glonţul îĭ sdrobi mâna stângă. Cuprins de mânie şi durere căpitanul trage un cuţit dela brâu îĭ vêră în gâtul blĕstĕmatuluĭ. In câte-va minute era mort şi acesta. Două trupurĭ zăceau în poiană scăldate în sângele lor, ear alte treĭ stau în picioare privind cu spaimă unul la altul. Ileana şi cu amantul eĭ stăteau încremeniţĭ privind şi la morţĭ şi la străinul care se apropie de eĭ.

— Pe cel maĭ bun prietin şi amic aĭ meu mi-l'aĭ omorît cu mâna ta, zise el apropiindu-se de Ileana, dar pentru aceasta nu te învinovăţesc ci din contră te laud. Eştĭ o fată cum se cade, blăstămatul acesta (zise arătând spre mort) de când e în ceata mea, nu numaĭ acesta nĕcaz mi 'l-a făcut ci încă multe altele, de mult mĕ socoteam că s'o isprăvesc odată cu el. Dar ce întâmplare vĕ aduce pe aicĭ?

— Nĕcazurile lumeĭ rĕspunseră eĭ, am fugit de lumea rea dar să vede că norocul fuge de noĭ, că am dat de lume şi maĭ rea. Noĭ ne iubeam şi lumea nu ne-a lăsat în pace; am fugit să ne ascundem de ea şi tot de maĭ rĕu dăm, ce vom face? Vom murĭ împreună pe ceealaltă lume nu va maĭ fi aşa ca pe asta. Apoĭ îĭ spuse toată întâmplarea lor de acasă.

Căpitanul părea cuprins de milă ascultând istoria acestor nenorocițĭ şi pe când eĭ isprăveau cu spusul şi cu întâmplarea ce au avut-o aci în poiană, două lacrămĭ căzură din ochiĭ căpitanuluĭ.

— Nenorocirea şi lumea rea m'a adus şi pe mine aci, zise el, 8 anĭ sunt de când am jurat rĕsbunare domnilor fără de suflet şi am fugit de lume, mi-am adunat câţĭ-va feciorĭ pe lângă mine şi stau ascuns aci în codru. Am acum destuĭ banĭ ca să trăiesc în lume dar ce folos! Ceva am numaĭ să vĕ rog şi va fi bine. Eu vĕ dau banĭ destuĭ veţĭ merge în satul meu şi acolo veţĭ cumpĕra casă şi veţĭ trăi acolo, nimenĭ nu vĕ face supărare. Am doi copiĭ care au rĕmas de mine micuţĭ că nicĭ nu mĕ cunosc. Amândoĭ sunt în oraş, unul e la şcoală ear celalalt învaţă cojocăritul. Numaĭ aceasta vĕ rog să le purtaţĭ de grije şi să le fiţĭ ca părinţĭ, banĭ vĕ dau eu câţĭ vĕ trebue.

*

Peste vre-o câte-va lunĭ tineriĭ nostri erau cu casă şi cu masă într'un sat departe de vr'o câte-va poşte de satul în care se născuse eĭ. Deschise şi o prăvălie şi câştigul se vede că le mergea bine că în doĭ anĭ eĭ erau ceĭ maĭ de frunte în sat, ear averea lor nime nu o putea preţui. Ingrigeau de copiĭ căpitanuluĭ de haiduci fără ca lumea să bănuiască ceva. Muerile de prin sat doar de îşĭ maĭ dau din când în când părerea despre eĭ.

— Ileană zise el într'o zi către ea, eacă ce m'am gândit eu: Ar fi bine să ne aducem mamele aci la noĭ că după cum am aflat eu ele trăesc în cea maĭ neagră mizerie. Sunt sigur că acuma nu se vor maĭ împotrivi dragosteĭ noastre.

— Tocmaĭ la aceasta mĕ gândeam şi eu, zise ea, aşa cred eu că acum le vom putea împăca.

Intr'o zi eĭ intrau cu o trăsură în satul lor, lumea privea uimită la eĭ. „Ce vor fi maĭ căutând ear domni aceştia prin sat"? Să întrebau uniĭ. „Poate vor fi venit să vêndă casele babeĭ Verona" ziceau alţiĭ carĭ au vĕzut trăsura care a tras drept la casa Veroneĭ.

Imbrăcat într'un cojoc vechiu şi tot găurit, cuprins de spaimă baba Verona eşi din casă cu gadul să roage pe domnĭ să nu-l vindă casa pentru datoriĭ ce nu o maĭ putea plăti. Cand domnul să coboară din trăsură şi Verona îl privi drept în faţă ea nu-şĭ credea ochilor ei, se întreba singură! „Să fie oare el? Privi la domnişoara, o cunoscu bine „sunt eĭ, e adevĕrat sunt eĭ" îşĭ zicea ea.

— „Mamă" ostiră amêndoi tineriĭ îmbrăţoşându-o.

Pe când ei îĭ povesteau cu ochiĭ plini de lacrămi întâmplările, baba Fira care plecase de acasă să se la Veroana să plângă amândouă după copiĭ şi să maĭ întrebe nu au maĭ auzit nimic despre ei, sta uimită la poartă neputându şĭ închipui ce să fie cu domnii din curtea Veroneĭ.

Să împăcase babele de mult nu se maĭ urau, erau bune pretine amândouĕ şi în fiecare zi plângeau amândouă după copiĭ lor şi îşĭ blăstămau socotinţa lor. In fiecare zi trebuia ca ele să se întâlnească şi să-şi spună una alteia tot ce au maĭ visat despre ei. Intră şi ea în curte după-ce înţelese că cine sunt. Fiecare dintre ei erau cu faţa plină de lacrămĭ de bucurie. Lumea sta uimită în loc privind la ei şi zicea:

Cine desparte doĭ dragi
Mânce-i corbi cuea 'n fagi.

904 3—20

Cea mai mare fabrică de coase în lume e fabrica „BUR“ a cărei singur și exlusiv reprezentant și vênzător e

WINKLER ŞI GRAUER

Kőbánya, Nr. 34.

Cine vrea să-și cumpere o coasă bună și trainică, acela să nu-și cumpere coasă, până nu va cere dela firma de sus un catalog ilustrat, ce i se va trimite numai decât gratuit. Lunile de iarnă sunt mai potrivite pentru adunare de comande.

Adunătorilor rabat! Garanța deplină! Serviciu prompt!

Mai multe mii de scrisori de mulțumită și comandare stau la dispoziție on. public. 1 bricl de transval 1 fl. 50 cr.

Asigurați: viață, zestre, capital de intreprindere, rente, cazul morții, spese de inmormêntare!

Asigurați contra grindinei: grâul, cucurузul, sêcara, ovêsul și toate plantele economice!

Agentura principală în Arad

A BĂNCEI GENERALE DE ASIGURARE MUTUALĂ SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: *Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș* și *Torontal* și le efeptuesce pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termin fics, rente, zestre pentru fetițe, capital de intreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de inmormêntare. Aceste din urmă dela 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întêmplate;
2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, producte de câmp ș. a.;
3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine, recvisite ș. a. prin spargere;
4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, cucuruz, ovês, viă (vinea), plante industriale: cânepă, in, himei, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturele noastre locale și cercuale mai în fiesce-care comună și direct prin

Agentura principală „Transsylvania“ în Arad

Strada Széchenyi nr. 1. — Telefon nr. 399.

423 —114

Asigurați contra focului: case, bucate, mobile, vesminte, mărfuri!

Asigurați contra furăturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

142/1903 végrh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a m.-radnai kir. járásbiróságnak 1903. évi V. Sp. 854/3. számu végzése következtében Dr. Marta Sándor ügyvéd által képviselt Kapruczai hitel szövetkezet javára Bugár Ioszif és társai ellen 200 kor. s jár. erejéig 1903. évi február hó 11-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 1060 korra becsült következő ingóságok, u. m.: Konopán Vaszilie házánál faalkotásu elmozditható épületek, Bugár Vaszilie házánál faalkotásu elmozditható épületek és egyébb ingóságok, Bugár Ioszif házánál faalktoásu elmozditható èpületek és egyébb ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a m.-radnai kir. járásbiróság 1902-ik évi V. 747. számu végzése folytán 200 kor. tőkekövetelés, ennek 1902. évi julius hó 5. napjától járó 8% kamatai, 1/3% váltódij és eddig összesen 78 kor 10 fillérben biróilag már megállapitott költségek *erejéig* Bugár Ioszif, Konopán Vaszalie és Bugár Vaszalie házánál leendő eszközlésére 1903. évi márczius hó 13-ik napjának délelötti 11 órája határidőül kitüzetik és ahoz a venni szándékozók ezennel *oly megjegyzéssel* hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbet igérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radnán, 1903. évi február hó 27. napján.

920 1—1

Smikál J.,
kir. jbirósági végrehajtó.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ÎN URMĂ!

au zis deja nenumărați bolnavi cari au întrebuințat *spirtul galic* a lui *Vértes* la boalele cele mai osebite și prin întrebuințarea lui au scăpat de suferințele lor sau cel puțin au scăpat de durerile cumplite. Dacă ai vrea să publici zecile și sutele de mii de scrisori de mulțumită, scrise despre *spirtul galic* al farmacistului Vértes de oameni de rînd și cu rang din toate părțile lumii, — scrisorile ar umplea o bibliotecă. O broșură, ce conține scrisorile de recunoștință sosite în vremea din urmă, precum și îndrumări cu privire la boalele în contra cărora se poate întrebuința cu succese *spirtul galic* a lui *Vértes*, îi stă fiecăruia *gratuit* la dispoziție.

Spirtul galic a lui *Vértes* în urma modului deosebit de prepare se întrebuințează cu succes ca leac *compresă* și *ungere*, ce micșorează durerile, mai ales la bolile: *Podagra, reumatism, răceală, dureri de cap, măsele și nervi, paraliză, sclintiri, inflamații* și *buboi, dureri de piept* și *grumaz*, și a.; *Ca leac recoritor*, ce-'ți redă puterile e a se recomanda mai ales acelora cari umblă mult, precum: *turiștilor, factorilor poștali, soldaților, vênătorilor, bicicliștilor* ș. a. — Ca cel mai bun și plăcut *cosmetic* servește spre promovarea *creșterii perului* și curățirea capului de mătrețe și spre curățirea gurii, căci 5—10 picuri ajung să căpătăm o apă de spălat plăcută și recoritoare pentru gură și dinți.

Ca leac intern spirtul galic a lui *Vértes* se poate folosi cu mult succes la *spasmuri gastrice, diareă, colică, dureri de cap* și *de stomac*, ca o *beutură recoritoare foarte plăcută*, ș. a. m. d. E o adevărată binecuvêntare în părțile acele unde nu este apă bună, spre pildă în pusta de jos — deoare-ce câți-va picuri turnați în apă omoară baccilii, și fac din apa de nebeut și nesănătoasă, o apă bună și sănătoasă.

Peste tot spirtul galic a lui Vértes se poate folosi aproape la toate boalele ca leac la îndemână, — cu mult succes. Se poate întrebuința ca beutură, picurând câți-va stropi pe zahăr sau în apă, sau ca ungvent, fricționând cu el părțile unde suferi.

Nici o mirare deci dacă toți cei cari au folosit odată acest leac de casă *excelent, sigur* și *multilateral* exclamă:

Doresc să am numai spirtul galic a lui Vértes și nu altul!

Tot din aceste motive *spirtul galic* a lui *Vértes* e lățit că nici un alt leac, nu lipsește aproape în nici o casă, ca ori când să fie la îndemână, e un adevărat înger păzitor, și se poate deci căpăta pretutindeni, în toate farmaciile, drogueriile și spițeriile, în special acolo, unde se află *afișe cu marca cunoscută*. Cumpărătorii sunt rugați să ceară *express* spirtul galic a lui *Vértes*, căci au obvenit cazuri, când cumpărătorii au căpătat alt spirt, așa zis *mai eftin*, dară fără nici un efect și putere vindecătoare.

Oare *spirtul galic* a lui *Vértes* în adevăr e mai scump *decât celelalte spirturi*, cum pretind mulți vênzători, cari prin vinderea spirturilor „mai eftine“ câștigă mai mult și pentru aceea vor să înduplece publicul să cumpere astfel de spirt „mai eftin“. — Aserția asta este cu desăvîrșire neîntemeiată. Abstagênd dela aceea, că un leac eficace, corespunzător pentru scopul pentru care îl iai, nu-i nici când prea scump, ci scump e numai un leac fără folos, fie acela ori-cât de eftin, — *spirtul galic* a lui *Vértes* nici în privința cantității nu-i mai scump, ci tocmai chiar mai eftin, decât celelalte soiuri, deși pentru aceiași sumă se dă lichid mai puțin. Din *spirtul galic* a lui *Vértes* se cere *anume* o *cantitate cu mult mai mică* ca din alte soiuri; spre pildă la fricțiuni din alte soiuri trebue să iai o lingură de zupă, din spirtul lui *Vértes* însă ajunge o linguriță mică; ca să-'ți faci o bună apă de gură îți trebuie 5, cel mult 10 picuri din *spirtul galic* a lui Vértes, pe când din alte spirturi îți trebue cel puțin de 3 ori atâția. De aceea o sticlă din *spirtul galic* a lui Vértes, deși pe lângă același preț capeți o cantitate mai mică, în urma puterii și eficacității sale ține mai mult decât alte soiuri, și e prin urmare *absolut mai eftin*.

In *vênzare deschisă* — cu măsura — spirtul acesta nu se capătă *nicăuri*, ci numai în sticle à 30 fil., 1 cor. și 2 cor. — *Veritabil* e numai *atunci*, dacă pe sticlă sau cutie să află *țăranul-marcă de scut* și numele „*Vértes*“.

Spirtul galic a lui *Vértes* e una dintre puținele specialități ungare, cari se bucură de un bun renume nu numai în Ungaria, ci și în străinătate. Numai de curînd a fost premiat la exposițiile dela

Marca înregistrată

Ostende, Paris, Roma și Londra

cu premiile *întâi, diplome de onoare, cruce de onoare* și *medalie de aur*.

O sticlă simplă din *spirtul galic* a lui *Vértes* împr. cu îndrumarea de lipsă, costă 1 cor., dublă 2½ atâta ca o sticlă simplă 2 cor., o sticlă de probă 30 fil. Se poate *căpăta direct la*

L. Vértes, farmacia la „Vulturul“, Lugoj, Nr. 346,

ear în Arad în farmaciile, drogueriile și spițeriile unde se află placate cu țăranul-marcă și în special la: Kelemen Földes și Iuliu Tábor, farmaciști, Benő Bauman, Isidor Berger, Ludovic Daimel, Augustin Dürr, Francise Dusek, Carol Ederer, Samuil Guttmann, Anton Korácsonyi, Iuliu Lazar, E. Löcs și Co., Maximilian Politzer, Maurițiu Rothstein si David Weisz; în Aradul-nou la: A. Riegler și Nicolau Theiss; în Pâncota: Ludovic Barna, Ednics Beamter, Coloman Duffek; în Pecica: Emanuil Iritz și Ferdinand Turczky; în Sânt-Ana-nouă: Adam Zimmermann.

BEȚIA.

Cine voește a se mântui de această patimă infamă, să întrebuințeze ***remediul în contra beției*** care în cele mai multe casuri cu ***succes strălucit*** s'a probat și pe basa receptului medical în ***Apoteca »La Vulturul« în Lugoj Nr. 346*** s'a gătit. 1 dosă 5 cor., 1 dosă dublă care se recere la patima cerbicoasă 8 cor. 80 fil. Franco după primirea prețului.

Remediul D-Tale în contra beției a făcut miracol! Bărbatul respectiv s'a vindecat total de beție, și este treaz și diligent, aceasta o putem mulțămi numai D-Tale. Dumnezeu să ți-o resplătească.
Franz Havlovic, Kruciza.

Vĕ rog a-mi trimite o sticlă din remediul în contra beției, am voie să mântui pe un bărbat de patima beției. Inainte de 2 ani m'am mântuit pe mine de această patimă imorală și de atunci nu mai beau. Mathias Hauswirth, Rausenbruck.

Pentru remediul contra beției donat mie, îți exprim cea mai profundă mulțămire, aceasta m'a vindecat de beție; ăncă odată Vĕ mulțămesc și Vĕ rog a-mi trimite o dosă dublă pentru un amic.
George Ranimiroff, Varna.

Prima sticlă din remediul D-Tale în contra beției a avut resultat minunat, te rog a-mi trimite încă o sticlă.
Andreas Hütter, Auschowitz.

Mĕ grăbesc a Vĕ mulțumi pentru remediul în contra beției trimis, bărbatul meu nu bea de 2 luni rachiu și eu sunt fericită.
Elise Unterlercher, Bleiberg.

Îți exprim mulțămire pentru remediul în contra beției trimis mie.
Franz Burian, Idrbitz.
869 7—10

Te rog să-mi mai trimiți o dosă dublă din remediul D-Tale în contra beției și pentru sticla întâia Vĕ mulțămesc.
Iosef Gasmer, Sonntagsberg.

Remediul D-Tale în contra beției a avut succes miraculos la un bețiv, Vĕ rog ăncă o dosă pentru un alt individ.
August Berger, Gaja.

Tipografia „Tribuna Poporului“, Aurel Popoviciu-Barcianu.